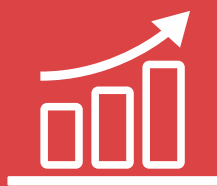

PORTFEL NALEŻNOŚCI POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTW

INFORMACJA SYGNALNA

Projekt badawczy
Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce
oraz Krajowego Rejestru Długów

I kwartał 2019

Kwiecień 2019 r.

dr hab. Piotr Białowolski
dr Tomasz M. Napiórkowski

PORTFEL NALEŻNOŚCI POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTW

Kwiecień 2019 r.

INFORMACJA SYGNALNA

Opracowanie:

dr hab. Piotr Białowolski, prof. nadzw. AWSB

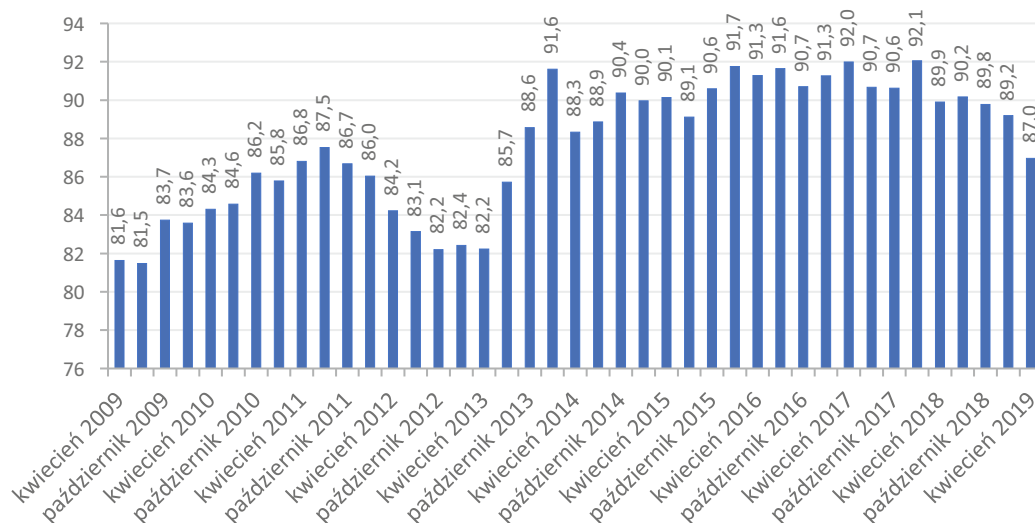
dr Tomasz M. Napiórkowski

Projekt badawczy

Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce

oraz Krajowego Rejestru Długów

INDEKS NALEŻNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW

Po osiągnięciu historycznego szczytu w styczniu 2018 r. na poziomie 92,1 punktu, w kolejnych badaniach wartość Indeksu Należności Przedsiębiorstw (INP) oscylowała wokół 90 punktów. Najnowsze badanie wskazuje na kolejny już, ale znacznie silniejszy niż wcześniejsze, spadek wartości INP. W kwietniu 2019 r. wartość INP wyniosła 87 punktów, co jest najniższą wartością indeksu od lipca 2013 r.

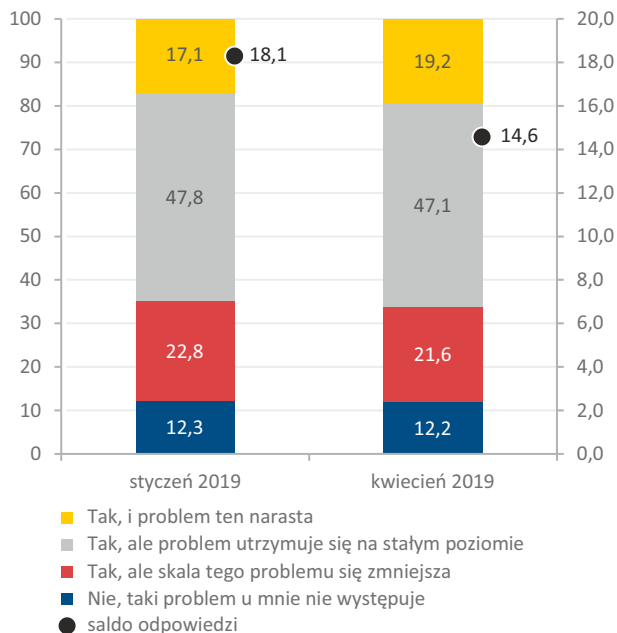
W kontekście historycznym, wartość INP bardzo mocno zbliżyła się do długoterminowej średniej (tj. liczonej od 2009 r.), która wynosi 87,5 punktu. Z perspektywy krótkookresowej, tj. za ostatnie trzy lata, sytuacja jest jeszcze bardziej pesymistyczna. Do spadku INP przyczynił się głównie wzrost pesymizmu odnośnie kształtowania się problemów z wyegzekwowaniem należności w kolejnym kwartale oraz wydłużenie średniego okresu przeterminowania nieregulowanych w terminie należności.

Pomimo że według szacunków Narodowego Banku Polskiego wzrost PKB Polski za 2018 r. wyniesie poniżej 5%, a tendencja wyhamowywania

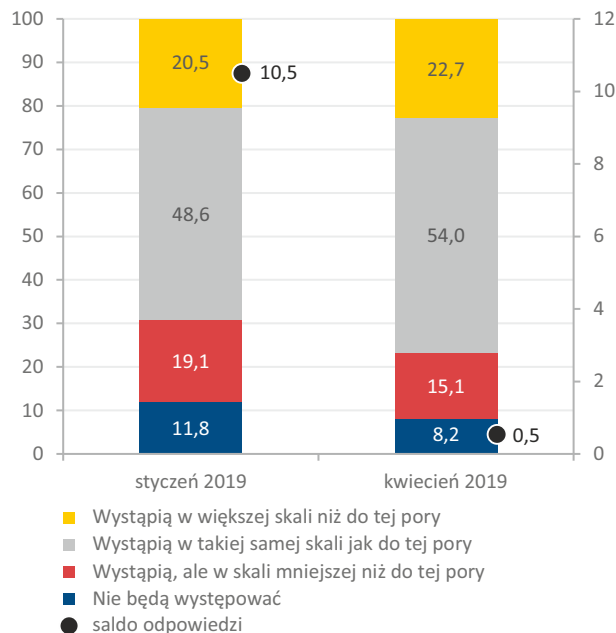
dynamiki PKB będzie kontynuowana w kolejnych kwartałach, to wciąż w najbliższym czasie można spodziewać się korzystnego otoczenia gospodarczego, co potwierdzają np. najnowsze prognozy Międzynarodowego Funduszu Walutowego – szczególnie na tle innych państw UE, w których obserwowane są pierwsze sygnały recesji. Taką tezę potwierdzają również dane dotyczące inwestycji, których dynamika w czwartym kwartale 2018 r. była równa 6,7%, jak i stabilnie rosnąca konsumpcja (4,5% w ostatnim kwartale minionego roku). Nie bez znaczenia jest również wysoka (7,9%) dynamika eksportu.

Do zewnętrznych zagrożeń ekonomicznych dla Polski nadal należy zaliczyć niestabilną sytuację związaną z niepewnością co do warunków wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej oraz obniżenie prognoz wzrostu gospodarczego dla gospodarki światowej, Niemiec i innych głównych krajów UE, co sugeruje ogólne spowolnienie gospodarki największego odbiorcy polskiego eksportu.

SKALA PROBLEMÓW Z REGULOWANIEM ZOBOWIĄZAŃ PRZEZ KONTRAHENTÓW POLSKICH PRZEDSIĘBIORCÓW STAN BIEŻĄCY

SKALA PROBLEMÓW Z REGULOWANIEM ZOBOWIĄZAŃ PRZEZ KONTRAHENTÓW POLSKICH PRZEDSIĘBIORCÓW PRZEWIDYWANIA

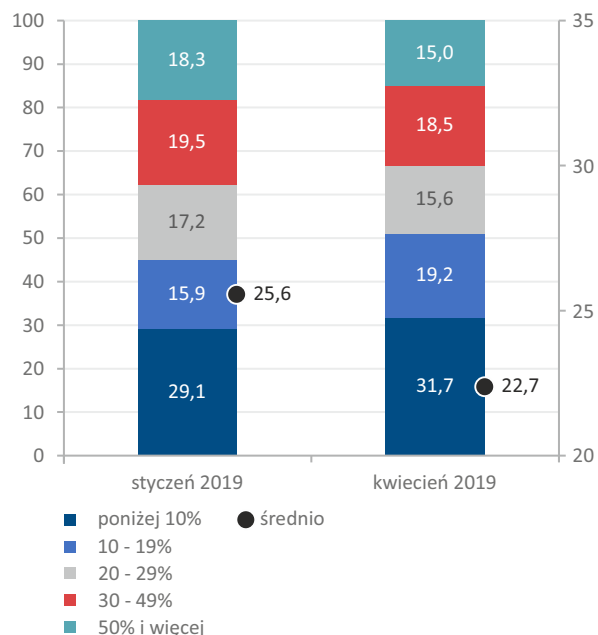
Wyniki badania przeprowadzonego w kwietniu 2019 r. wskazują na pogarszanie się subiektywnej oceny dynamiki portfela należności. Dokładniej, wzrósł udział przedsiębiorstw, które raportują wzrost problemów z terminowym egzekwowaniem należności od klientów – z 17,1% do 19,2%. Jednocześnie, już po raz kolejny spadł udział firm, które deklarują brak występowania problemu nieterminowych należności (z 12,3% do 12,2%). Dodatkowo, odnotowano spadek udziału firm deklarujących występowanie badanego zjawiska, jednak przy malejącej jego skali (z 22,8% do 21,6%). Saldo odpowiedzi (tj. różnicy pomiędzy sumą udziałów firm raportujących brak problemu z należnościami lub spadek jego skali oraz udziałem firm dostrzegających jego obecność i wzrost jego skali) spadło o 3,5 pp. do 14,6 pp.

Prognoza dynamiki splotu należności, tj. długoterminowe prognozy przedsiębiorców odnoszące się do terminowości ich klientów w obszarze regulowania należności, też uległa pogorszeniu. O ile w poprzedniej edycji badania 20,5% (spadek z 26%) przedsiębiorców twierdziło, że problem z nieter-

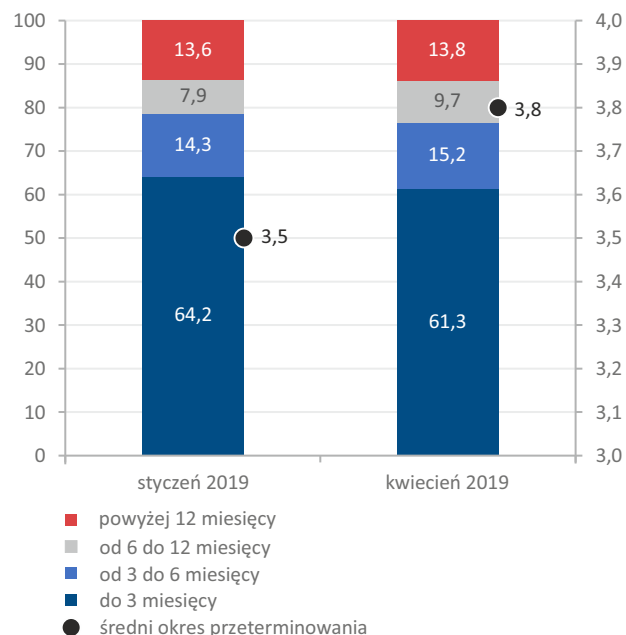
minowym regulowaniem należności przez klientów wystąpi w większej skali niż do tej pory, o tyle udział ten obecnie jest wyższy i wynosi 22,7%. Jednocześnie spadł odsetek przedsiębiorców, którzy spodziewają się, że problemy z wyegzekwowaniem należności od klientów nie będą w ogóle występować (z 11,8% do 8,2%). Pogorszenie się oczekiwań firm odnośnie skali opisywanego problemu w ciągu kolejnego kwartału najlepiej obrazuje saldo odpowiedzi (tj. różnica pomiędzy sumą udziałów firm oczekujących braku opóźnień lub spadek ich skali i udziałem przedsiębiorstw oczekujących wzrostu skali nieterminowych płatności). Obecnie saldo przyjmuje wartość tylko 0,5 pp. – w styczniu 2019 r. zaś było równe 10,5 pp.

Pogorszenie się subiektywnych wskaźników pokazuje, że przedsiębiorcy spodziewają się, iż planowane spowolnienie gospodarcze przełoży się negatywnie na terminowość spłat klientów, a zatem spada wzajemne zaufanie. Spadek zaufania może wpłynąć na ograniczenie skali kredytowania w formie kredytu kupieckiego.

ODSETEK NALEŻNOŚCI NIEUREGULOWANYCH W PORTFELU POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTW

STRUKTURA TERMINOWA NALEŻNOŚCI PRZETERMINOWANYCH W POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTWACH

W kwietniu 2019 r. średni odsetek przeterminowanych należności w portfelach polskich przedsiębiorstw przerwał tendencję wzrostową obserwowaną w ostatnich badaniach. Tym razem odnotowano spadek udziału faktur niezapłaconych w terminie z 25,6% do 22,7%. Obecna sytuacja jest w znacznej mierze wynikiem spadku udziału przedsiębiorstw, w portfelach których należności nieuregulowane w terminie wynoszą 50% i więcej (z 18,3% do 15%). Jednocześnie wzrósł udział firm, dla których udział ten wynosi mniej niż 10% (z 29,1% do 31,7%). Należy pamiętać, że im mniejszy odsetek przeterminowanych należności zakumulowanych w portfelu, tym mniejsze prawdopodobieństwo powstania zatorów płatniczych – zwłaszcza w takich branżach jak budownictwo oraz w mikro i małych firmach.

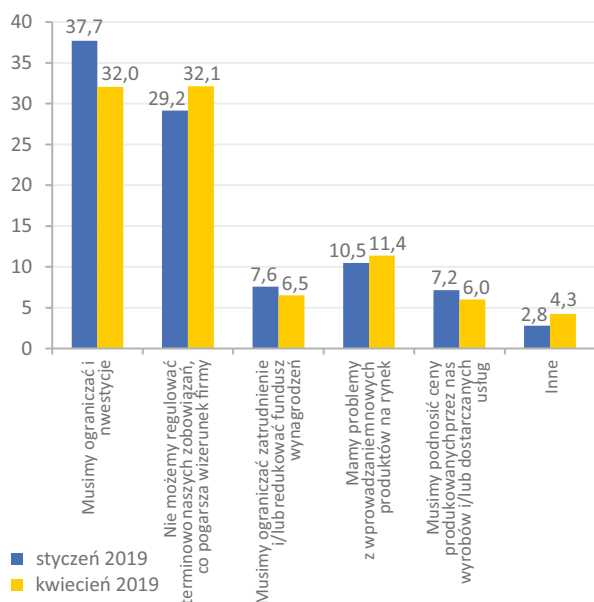
Już po raz kolejny wydłużeniu uległ przeciętny okres przeterminowania płatności, co oznacza kontynuację zmian zaobserwowanych w poprzedniej edycji badania. Najnowsze wyniki pokazują, że okres ten wydłużył się z 3 miesięcy i 15 dni do 3 miesięcy i 24 dni. Niepokojący jest kolejny już wzrost udziału

faktur przeterminowanych o ponad 12 miesięcy – tym razem z 13,6% do 13,8%. Takie należności są na ogół nie do odzyskania i mogą negatywnie wpływać na sytuację przedsiębiorstw w długim okresie.

O ile obserwowane zmiany pokazują, że hamuje proces akumulacji przeterminowanych faktur w portfelach polskich przedsiębiorstw, o tyle subiektywne wskaźniki pokazują pogorszenie, co oznacza wzrost pesymizmu w obszarze opóźnień. Dodatkowym problemem jest też kolejne wydłużenie średniego okresu przeterminowania nieterminowo uregulowanych faktur, które zdaje się potwierdzać zarejestrowane obawy przedsiębiorców w temacie terminowego regulowania należności przez ich klientów.

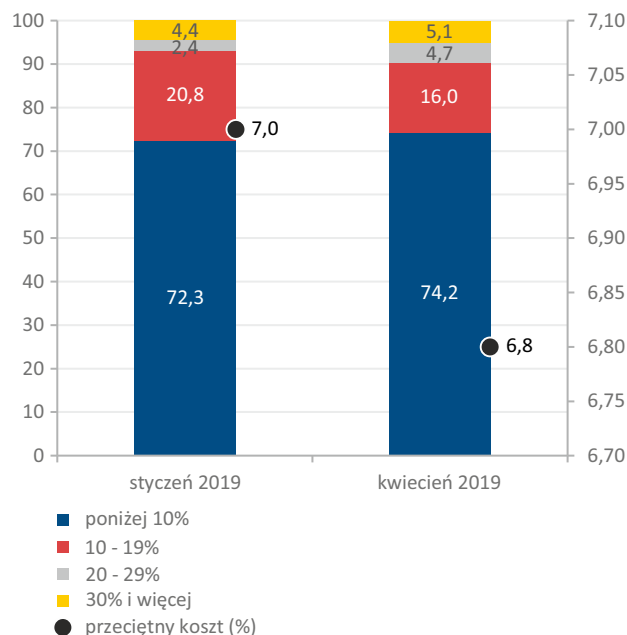
Mając na uwadze malejący INP oraz wzrost pesymizmu wśród przedsiębiorców można postawić tezę, że w najbliższych kwartałach terminowość klientów polskich firm będzie miała negatywny wpływ na wzrost produktu krajowego brutto Polski.

ODSETKI PRZEDSIĘBIORSTW WSKAZUJĄCYCH NA PODEJMOWANIE WYBRANYCH DZIAŁAŃ W ZWIĄZKU Z NIEREGULARNĄ OBSŁUGĄ ZOBOWIĄZAŃ PRZEZ KLIENTÓW

Udział firm, dla których nieregulowane w terminie należności stanowią problem w ich działalności tym razem spadł – z 59,5% do 57,4%. Z analizowanych skutków opóźnień odnotowano jednak znaczący wzrost (o 3 pp. do 32,1%) przełożenia opóźnień na zdolność do regulowania własnych zobowiązań. Pogarsza to wizerunek firmy i skutkuje gorszymi warunkami finansowymi dostaw od kontrahentów. Jest to już kolejny wzrost z rzędu w tym obszarze. Jeśli skala tego przełożenia będzie rosła, może to oznaczać, że w obszarze opóźnionych należności powstanie efekt kuli śnieżnej. Udział przedsiębiorstw, które na skutek braku terminowości swoich klientów muszą ograniczyć inwestycje spadł aż o 5,7 pp. do 32%. Na trzecim miejscu pod względem skutków nieregulowanych w terminie należności znajdują się problemy z wprowadzaniem nowych produktów na rynek. Obawia się tego 11,4% przedsiębiorstw (wzrost o 0,9 pp.). Obecnie 6,5% (spadek o 1,1 pp.) firm jest zmuszone do ograniczenia zatrudnienia lub redukcji funduszu wynagrodzeń na skutek opóźnień w otrzymywaniu należności. Dobra sytuacja na polskim rynku pracy, który w ostatnich kwartałach notuje historycznie

ODSETEK PRZEDSIĘBIORSTW, KTÓRYCH KOSZTY PONOSZONE W ZWIĄZKU Z NIEREGULARNĄ OBSŁUGĄ ZOBOWIĄZAŃ PRZEZ KLIENTÓW WYNOŚĄ

niskie poziomy rejestrowanego bezrobocia, powoduje, że nawet firmy borykające się z trudnościami w otrzymywaniu należności, nie mogą sobie pozwolić, aby przełożyło się to na ich pracowników. Tylko 6% firm (spadek o 1,2 pp.) jest zmuszone do podniesienia cen na skutek nieotrzymywania należności w terminie.

Wydatki na cele związane ze skutkami i przeciwdziałaniem opóźnieniom stanowią przeciętnie 6,8% kosztów firmy, co oznacza nieznaczny spadek względem poprzedniego badania (tj. z poziomu 7%). Na uwagę zasługują jednak dwa wymiary kosztów związanych z opóźnieniami. Po pierwsze, doszło do wzrostu udziału przedsiębiorstw, w których koszty te są poniżej 10% (o 1,9 pp. do 74,2%). Po drugie, kolejny raz z rzędu wzrósł udział firm, dla których opisywany odsetek kosztów wynosi 30% i więcej – tym razem o 0,7 pp. do 5,1%. Należy pamiętać, że im mniej funduszy przedsiębiorstwa przeznaczają na walkę z nieterminowością kontrahentów, tym więcej są one w stanie przeznaczyć na własną działalność i rozwój, co oznacza potencjalnie większą dynamikę gospodarki.

